

Säkrare parkeringsplatser!

Handbok med checklista

som hjälper dig att förebygga bilbrott

Säkrare parkeringsplatser!

© Brottsförebyggande rådet (BRÅ), 2004
Information och förlag

ISBN 91-38-32130-0
Produktion: Prospect Communication
Illustratör: Pelle Ekermo
Tryck: Edita Norstedts
Översättning: David Shannon
Bearbetning till svenska: Lina Nilsson, Johanna Brink

Brottsförebyggande rådet (BRÅ)
Box 1386
111 93 Stockholm
Telefon: 08-401 87 00
Fax: 08-411 90 75
E-post: info@bra.se
BRÅ på internet: www.bra.se

Innehåll

Inomhusparkering

1. Avgränsning mot omgivningen	8
2. Parkeringsutrymme	8
3. Tillträde för fordon	11
4. Tillträde för fotgängare	11
5. Belysning	12
6. Skyltning	14
7. Säkerhet och övervakning	14
8. Estetik	17
9. Ledning av driften	18

Utomhusparkering

1. Avgränsning mot omgivningen	20
2. Parkeringsutrymme	20
3. Tillträde för fordon	22
4. Tillträde för fotgängare	22
5. Belysning	23
6. Skyltning	25
7. Säkerhet och övervakning	25
8. Estetik	26
9. Ledning av driften	28

Checklista inomhusparkering	30
------------------------------------	----

Checklista utomhusparkering	31
------------------------------------	----

Genom att planera parkeringen rätt kan du förebygga bilbrott

Nationell samverkan för minskad bilbrottslighet

I augusti 2002 presenterade Brottsförebyggande rådet (BRÅ) ett förslag till en nationell strategi för att minska bilbrottsligheten i landet (www.bra.se/minskabilbrott). Som utgångspunkt för förslaget låg satsningar som gjorts i framför allt Storbritannien och Holland.

I april 2003 gav regeringen BRÅ i uppdrag att genomföra strategin, i samverkan med Rikspolisstyrelsen. En slutrapport kommer i juni 2006.

I strategin ingår att verka för att bilbrotten på landets parkeringsplatser minskar. I Storbritannien har olika åtgärder för att minska bilbrotten på parkeringsplatser resulterat i att bilbrotten halverats. Med detta som bakgrund har BRÅ nu tagit fram en handbok med ett brett brottsförebyggande perspektiv på parkeringsplatsers utformning.

Handboken vänder sig till alla som är inblandade i processen med att planera en parkeringsplats, men också till dem som dagligen på olika sätt arbetar med parkeringsplatser. Flera av förslagen i boken kan naturligtvis även vara tillämpbara på det allmänna gatunätet och dess parkeringsplatser. Handboken avslutas med en checklista som kan fungera som stöd i det praktiska arbetet.

Innehållet i handboken är till stor del översatt från ett engelskt parkeringsschema, "Secured car park award scheme (SCP)" som utarbetats av Association of Chief Police Officers i England och Wales i samarbete med The British Parking Association, The Automobile Association och Home Office i Storbritannien 1992, (omarbetning 2003). Som referenslitteratur har använts Praktisk parkering (CH Henriksson, Ordalaget), Parkeringslexikon (CH Henriksson, Bokfickan, Stockholm 1990) och Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte (BRÅ 2003:11).

Jan Andersson
Generaldirektör

Leif G W Persson
Professor

Bilbrott drabbar den enskilda människan

Bilbrotten hör till våra absolut vanligaste vardagsbrott. Varje år anmäls över 200 000 stöld, inbrott och skadegörelser på bilar, vilket är omkring en sjättedel av alla anmälda brott.

Eftersom bilen är en viktig del av många människors vardag skapar bilbrott stora besvär för den som drabbas. Brottet ska anmälas till polisen, försäkringsbolag och verkstäder ska kontaktas och ofta tvingas den drabbade vara utan bil under en period. Många människor upplever också hotet om att deras bil kan utsättas för brott som en stor otrygghet.

Bilbrott kostar pengar

Bilbrott innebär också ekonomiska förluster i form av självrisk, utlägg för hyrbil eller taxi och värdeminskning genom att skadade och reparerade bilar sällan återfår sitt ursprungliga skick. Även indirekt medför bilbrotten stora kostnader för alla människor, framför allt genom skatter och försäkringspremier. Bara försäkringsbolagens ersättningar uppgår varje år till 1,8 miljarder kronor och till detta kommer rättsväsendets kostnader.

Bilbrott föder andra brott

Ett ytterligare problem med bilbrotten är att de är vanliga ungdomsbrott. Mer än var fjärde person som i sin brottsdebut fälls för biltillgrepp kommer senare i livet att tillhöra den lilla grupp som svarar för hälften av brottsligheten. Det är också vanligt att stulna bilar används vid andra brott och framförs på ett farligt sätt av personer som är påverkade av alkohol och droger.

Bilbrott på parkeringsplatser kan förebyggas

Många av bilbrotten begås på privata och allmänna parkeringsplatser. Det finns dock goda möjligheter att effektivt förebygga denna typ av brottslighet, både genom att försvåra genomförandet och genom att minska utbytet. Även om vissa av bilbrotten kommer att begås på någon annan plats i stället, har det visat sig att det totala antalet brott minskar. Bästa sättet att förebygga bilbrott är att göra det redan när man planerar en parkeringsplats. Genom denna handbok vill vi ge dig ett användbart verktyg i arbetet med detta.

Bilbrotten kostar samhället stora belopp

Inomhusparkering

1. Avgränsning mot omgivningen

Kunderna måste utan tvekan uppfatta inom vilket område som den ökade säkerheten gäller. Därför är tydliga avgränsningar mot andra områden viktiga.

- **Avgränsning**

Parkeringen bör ha en tydligt definierad avgränsning som anger var gränsen till allmänt område går.

- **Anvisade vägar**

Avgränsningen bör vara utformad så att personer och fordon endast använder de anvisade vägarna.

2. Parkeringsutrymme

Genom att göra parkeringsplatsen överskådlig erbjuds inga gömställen för biltjuvar och risken att bli utsatt för brott minskar. Att lätt kunna se över parkeringen ökar även trygghetskänslan hos bilägaren.

- **Raka rader**

Parkeringsplatser bör placeras i raka rader för att underlätta övervakning och för att blinda fläckar ska kunna undvikas.

- **Trafik**

Anläggningarna bör ha enkelriktad cirkulerande trafik runt parkeringsutrymmena. Farthinder bör finnas på bilvägar där fotgängare passerar.

- **Långtidsparkering**

Långtidsparkerade fordon kan vara mer utsatta. Områden avsedda för dessa bör därför inte vara lätta att skilja från områden för korttidsparkering. Ökad säkerhet kan uppnås genom bland annat patrullerande vakter och kameraövervakning.

- **Betalningsautomater**

Betalningsautomater bör placeras i områden som är väl övervakade och där många människor rör sig. Automaterna bör vara skyltade från alla delar av parkeringen, väl upplysta och tömmas varje dag. Säkerhetsrutiner för att samla in kontanter bör införas. Om parkeringen kommer att ha en kundtjänst kan det vara lämpligt att placera denna i anslutning till automaten.

- **Parkeringsplatser, storlek**

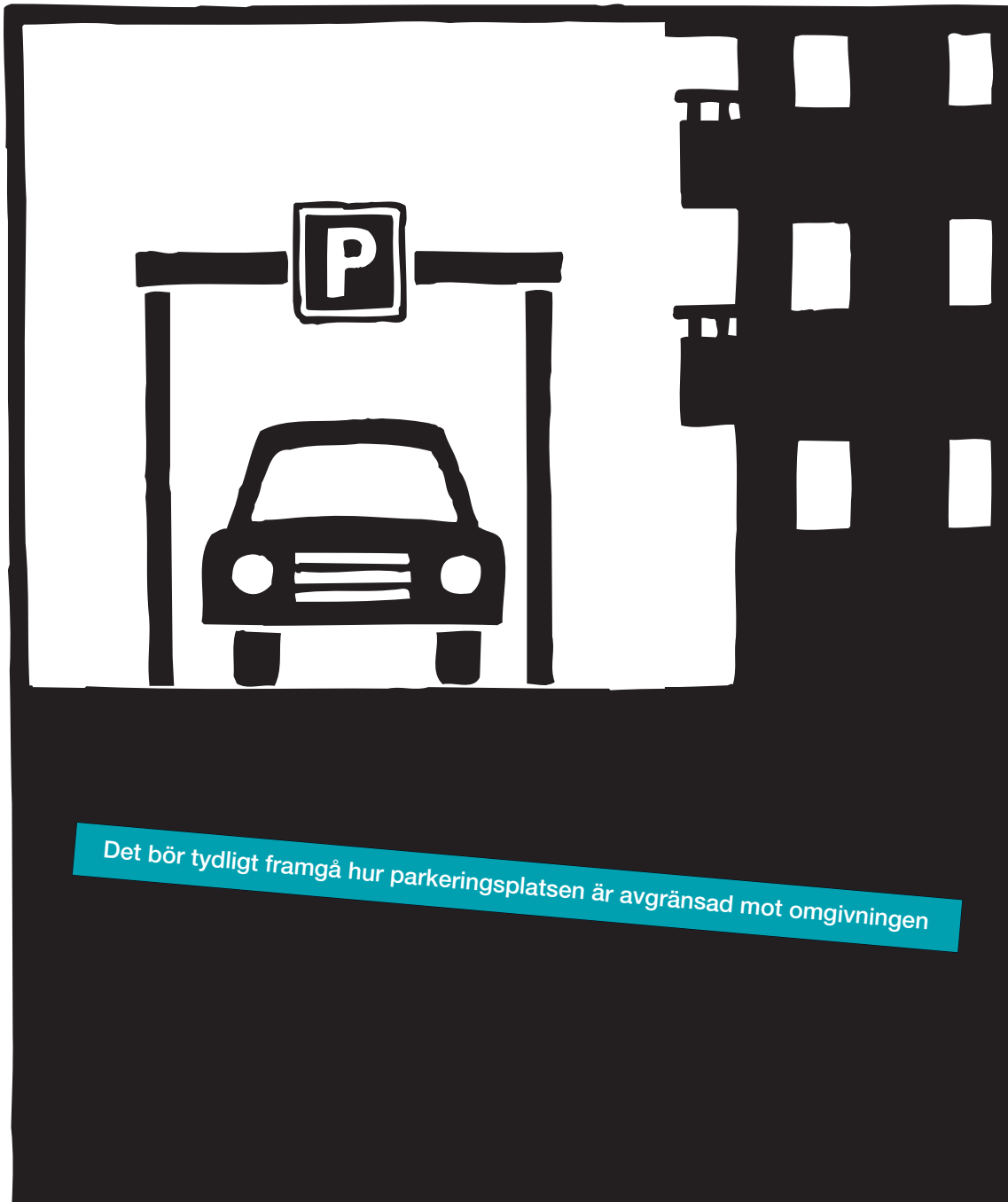
Ett mått på parkeringsplatser som ofta används är 2,5 x 5 meter, men vilken bredd som verkligen krävs beror på hur bred den anslutande körbanan är. Parkeringsplatsen bör dock inte vara smalare än 2,30 meter.

- **Parkeringsplatser, funktionshinder**

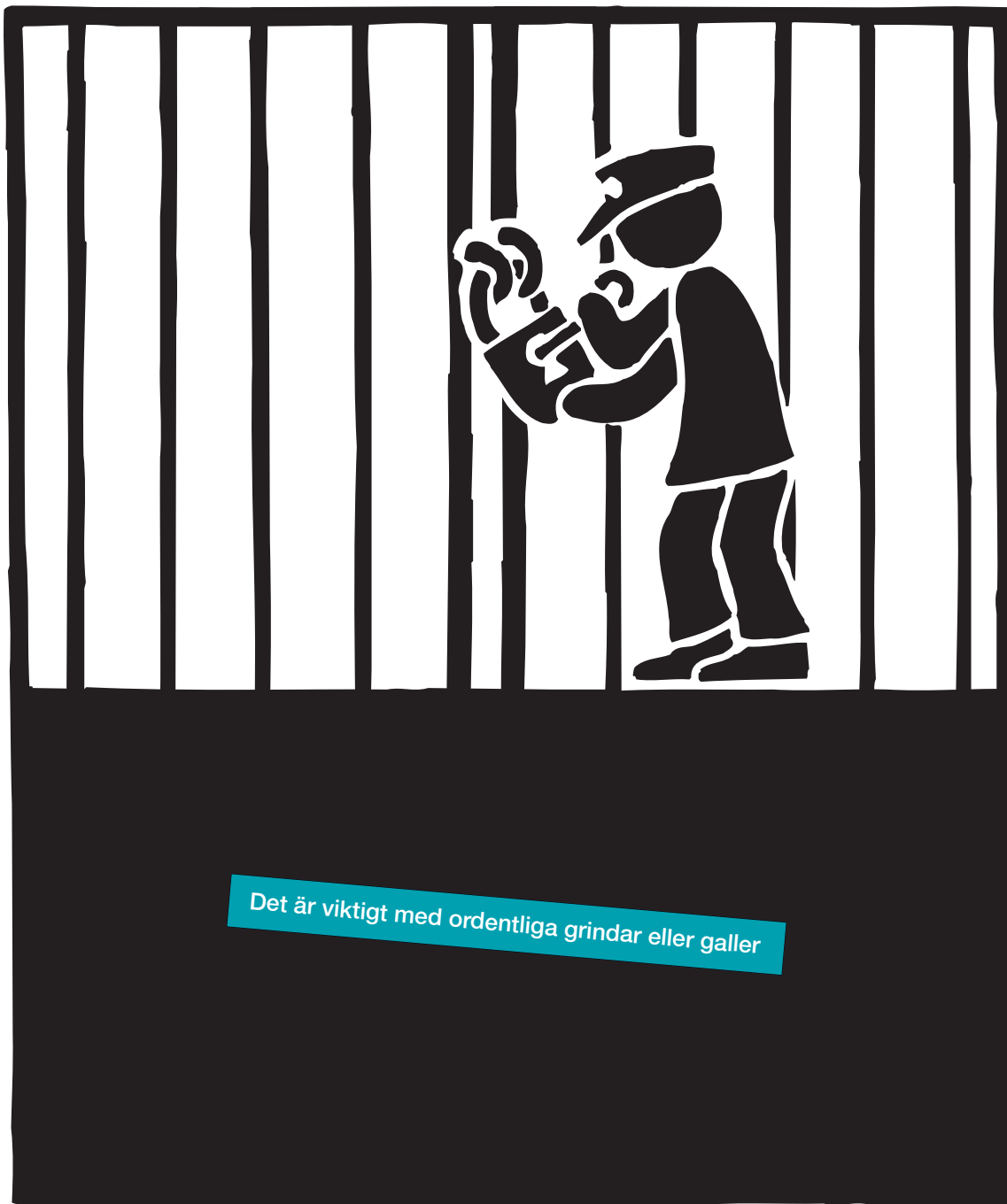
En del av parkeringens platser bör vara reserverade och uppskyltade för personer med funktionshinder. Enligt svensk standard, SS 050150, rekommenderas sådana platser att vara 3,6 meter breda.

- **Planlösning**

Byggnadens planlösning bör inte skapa gömställen utan i stället underlätta möjligheterna till övervakning.

Det bör tydligt framgå hur parkeringsplatsen är avgränsad mot omgivningen

Det är viktigt med ordentliga grindar eller galler

- **Entresolvåning**

När parkeringar innehåller ”halva våningar”, så kallade entresolvåningar, bör tillträde genom dessa områden avgränsas av material som gör övervakning möjlig, till exempel glas.

- **Skateboard och inlines**

Ett bra sätt att förhindra att tillfartsramperna används för skateboardåkning, inlinesåkning etc. är att försä ramperna med grov eller ojämn ytbehandling.

- **Klotter**

Utsatta områden bör behandlas med klotterskydd, både för att begränsa effekten och för att göra det lätt att ta bort klotter. Strukturerad ytbeläggning och ytbehandling med starka mönster är några användbara metoder. Effektiva rutiner för att omgäende ta bort klotter bör finnas.

3. Tillträde för fordon

Få in- och utfarter underlättar övervakningen och ökar säkerheten.

- **Antal infarter**

Antalet infarter och utfarter bör minimeras.

- **Höjd och bredd**

Parkering som endast är avsedd för personbilar bör ha avsmalnande infarter och höjdbegränsning.

- **Grind eller galler**

När anläggningen inte är öppen 24 timmar om dygnet bör alla in- och utfartsvägar vara utrustade med låsbara grindar eller galler. Det är viktigt att grinden och gallret når hela vägen från golv till tak och är försedda med gångjärn som inte kan lyftas av och som kan säkras i både ”öppet” och ”stängt” läge.

4. Tillträde för fotgängare

Få in- och utgångar minskar biltjuvens möjligheter att komma in på parkeringen till fots utan att synas. Genom att placera parkeringen så att en naturlig övervakning av fotgängaren finns, minimeras tjuvens tillfällen att begå brott på parkeringen.

- **Antal in- och utgångar**

Antalet in- och utgångar för fotgängare bör minimeras.

- **Gångvägar**

Gångvägarna till och från parkeringen bör vara breda, utan gömställen och utformade så att fordon inte kan köra på dem.

- **Naturlig övervakning**

Parkeringen bör om möjligt förläggas till ett område där många människor rör sig, så att in- och utfarter blir naturligt övervakade.

- **Grind eller galler**

Alla gångvägar bör utrustas med grindar eller galler. Det är viktigt att grinden och gallret når hela vägen från golv till tak och är försedda med gångjärn som inte kan lyftas av och som kan säkras i både ”öppet” och ”stängt” läge.

- **Hissar, funktionshindrade**

Hissar bör vara rymliga och anpassade till personer med funktionshinder enligt svensk standard.

- **Hissar, övervakning**

Yttre övervakning av hissen bör finnas, helst genom att hissen förses med en glasruta som vetter mot trappavsatsen. Insynen kan förstärkas ytterligare genom att man placerar speglar inuti hissen.

- **Hissar, placering**

Hissarna bör leda direkt ut till parkeringen eller till breda, väl upplysta och rymliga trappavsatser. Dörrarna mellan trappavsatserna och parkeringsplanen bör vara breda och helst försedda med genomskinliga glasrutor.

- **Hissar, paneler**

Knappar eller paneler som kan stå emot vandalisering rekommenderas. Hissen bör vara försedd med en nödsignal som är ansluten till en bemannad övervakningscentral. Vid ett strömavbrott bör minst en timmes back-up-kapacitet finnas.

- **Hisschakt eller trapphus, inglasning**

Hisschakt och trapphus bör ha maximal insyn från insidan och utsidan. Detta kan åstadkommas genom att hissen och schaktet glasas in.

- **Ramper, funktionshindre**

Ramper för personer med funktionshinder bör vara utformade enligt svensk standard.

5. Belysning

Med god belysning blir det enkelt att parkera och förflytta sig till fots på ett trafikmässigt säkert sätt. Dessutom kan belysningen skydda mot brottslighet och bidra till att göra parkeringen trygg och tilltalande.

- **Standard**

Belysningen bör utformas enligt den standard som krävs för allmänna platser, SS-EN12464-1. Standarden kan rekvideras från Svenska standardiseringsinstitutet, SIS förlag, tel 08-555 523 10.

- **Energi**

Minsta möjliga energiåtgång uppnås genom val av effektiva armaturer och ljuskällor. Det är också viktigt att utrustningen används på ett rationellt sätt, det vill säga anpassas efter aktuellt behov av ljus. Ljusrelä, kopplingsur, rörelsedetektor och datorstyrning är några av de möjligheter som finns.

- **Ljuskällor och armaturer**

Lysrör av så kallad HF-typ (högfrekvensdrivna) rekommenderas. Ljusfärgen kan väljas varmvit eller vit. Armaturerna kan vara av öppen reflektortyp eller kapslade med en plastkåpa och vara försedda med HF-don. Hänsyn tas till gällande skyddsklass.

- **Byggnad**

Belysningen bör ge en jämn fördelning av ljuset utan störande kontraster och förhindra bländning. Ljusgenomsläppligt skärmtak, vita väggar och ljust tak är några sätt att uppnå detta.

- **Underhåll**

Det är viktigt att välja belysning som är enkel att underhålla. Att ljuset minskar kan vara svårt att se med blotta ögat. Därför bör man mäta belysningsstyrkan för att se när det är dags för underhåll, eller följa lampfabrikantens rekommendationer.

- **Belysningsstyrka**

Lämplig belysningsstyrka på infartssträckan är 600 lux eller mer. In- och utfartskontroller bör ha separat belysning så att ljus faller på biljettautomaten och in i fordonen. Lämplig belysningsstyrka är cirka 500 lux. Parkeringsdäckens belysning kan anpassas efter hur ljus eller mörk interiörens färgsättning är. Mörka ytor kräver mer ljus. Lämplig belysningsstyrka är 150-200 lux.

Bra belysning är A och O för säkerheten

- **Dekor och design**

Man bör tänka på att dekor och design varken slukar eller reflekterar ljus på ett bländande eller förvirrande sätt.

6. Skyltning

Bra skyltar och information underlättar god ordning, inger kunden en känsla av trygghet och kan ha en avskräckande effekt på biltjuvar.

- **Svenska och engelska**

All information bör finnas på svenska och när så behövs även på engelska.

- **Information**

På parkeringsplatsen bör det finnas skyltar med information om

- att parkeringsföretaget prioriterar säkerhetsfrågor
- att parkeringen övervakas systematiskt
- tillgången på service för personer med funktionshinder
- antal tillåtna fordon
- telefonnummer till lokal polis eller vaktbolag och – i nödsituation – hänvisning till 112
- telefonnummer och e-postadress till parkeringsföretaget
- avgifter och betalningsautomater
- kundtjänst
- infarter
- utfarter
- ingångar
- utgångar
- hissar
- trapphus

- parkeringsplan
- sektioner, parkeringsutrymmen
- nödutgångar
- brandlarm
- förvaringsutrymmen.

- **Betalning**

Vid alla infarter och utgångar bör det finnas skyltar med information om parkeringsavgifter, betalningssätt och var betalning kan ske.

- **Underhåll**

Driftsansvariga för parkeringen bör se till att hålla all skyltning ren såväl invändigt som utvändigt samt rapportera och reparera defekter så snart som möjligt.

7. Säkerhet och övervakning

Målet med en effektiv övervakning är att minska möjligheterna till brottslighet, underlätta ingripande och bidra till att kunderna känner sig trygga.

- **Övervakning**

Om naturlig övervakning saknas, det vill säga att parkeringen inte övervakas genom att många människor naturligt rör sig i området, bör någon annan form av övervakning inrättas.

- **Risikanalys**

Vilken nivå av kameraövervakning, elektronisk övervakning och patrullerande personal som är lämplig styrs bland annat av parkeringens storlek, byggnadsstruktur och geografiska läge. Lämpligt är att göra en riskanalys innan övervakningsnivåer bestäms.

Risikanalyt är en bra hjälp när övervakningen planeras

Färgsättning är viktigt för att skapa en trygg och trivsamt miljö

- **Patrullering**

Patrullering bör göras slumpmässigt, inriktas speciellt på utsatta områden och vara väl synlig.

- **Elektronisk övervakning**

Elektronisk övervakning bör vara utformad så att vaktpersonalen har kontroll över alla delar av parkeringen. Övervakningsutrustningen bör göra att det är möjligt att övervaka, upptäcka, identifiera och registrera fordon och personer. Kapaciteten bör baseras på en riskanalys.

- **Personalutrymmen**

Säkerhetsutrustningen kan omfatta kameraövervakning, externa telefonledningar, personlarm, skötsel av bommar från kuren, skyddande avskärmning och dörrlås enligt svensk standard alternativt rekommendation från Stöldskyddsföreningen, SSF. Det är viktigt att tänka på att säkerhetsrutiner för hanteringen av kontanter finns och att utsikten över parkeringen är god.

8. Estetik

När det gäller att skapa en miljö som kunder och personal uppfattar som trivsamt och som de känner sig trygga i spelar det estetiska uttrycket en viktig roll.

- **Design**

Grundregeln är att designen, det vill säga form, färg och material ska ge ett positivt intryck samtidigt som den samverkar med anläggningens funktion. Designen bör därför vara enkel och tydlig.

- **Öppen planlösning**

Anläggningen bör ha en öppen planlösning och inte innehålla labyrinter eller skumma vrår som skapar osäkerhet.

- **Färgsättning**

Färgsättningen och dekoren bör vara enkel och tydlig och inte innehålla några förvirrande symboler. Det bör klart framgå vad som är konst, dekor eller utsmyckning och vad som är skyltning.

- **Skyltning**

Parkeringen bör innehålla tydlig skyltning.

- **Underhåll**

Om parkeringen ska kunna bibehålla sin trivsamma atmosfär bör den hållas ren, hel och städad.

- **Belysning**

Belysningen är viktig när det gäller att skapa en trygg och säker atmosfär. Man bör tänka på att dekor och design varken slukar eller reflekterar ljus på ett bländande eller förvirrande sätt.

- **Detaljer**

Tänk igenom designen på alla små detaljer; papperskorgar, brandvarnare, strömbrytare, elskåp, elledningar, ventilations-trummor, ventilationsgaller, informationstexter, skyddslister, bevakningskameror, plats för kundvagnar m.m.

9. Ledning av driften

En välorganiserad ledning och uppföljning av verksamheten är viktig för att nivån på säkerheten och tryggheten ska bibehållas och utvecklas.

• Ledningsmöten

Ledningsmöten avseende parkeringens drift bör anordnas regelbundet. Tät kontakt med polis och lokala brottsförebyggande råd eller motsvarande organisation i kommunen är att rekommendera. Protokoll bör sammanställas där åtgärdsplaner och tidplaner finns med. Ledningsmötena bör till exempel ta upp frågor som:

- granskning av kundpolicy och kvalitetspolicy
- synpunkter från kunder
- brottslighetens utveckling i området
- utbildning
- miljö-, arbetsmiljö-, brand-, säkerhets- och försäkringsfrågor
- kvalitetsplanering
- förändringar i verksamheten.

• Dokumentation

En medarbetare bör utses till ansvarig för all dokumentation, till exempel protokoll från ledningsmöten, dokument rörande kundklagomål, brottsrapporter och utbildningsrapporter.

• Kundklagomål

Klagomål från kunder bör omedelbart leda till korrigerande åtgärder. En förteckning över kundklagomål och vilka åtgärder som vidtagits bör upprättas och sparas. Även positiva relationer från kunder bör tas till vara.

• Registrering av brott

Uppgifter om brottslighet bör registreras på ett standardformulär med följande minimiinformation:

- dag/datum/tid
- var på parkeringen ägde överträdelsen rum
- typ av överträdelse
- typ av egendom som skadats eller stulits, typ av personskada
- uppgifter om den skadade egendomen (bil, typ, färg, registrering etc.)
- uppgifter om den skadade personen eller ägaren till den skadade egendomen
- information om gärningsmannen (om denne är känd) eller andra igenkännbara egenskaper, till exempel bil, typ, färg, registrering
- har polis tillkallats/har anmälan skett
- uppföljande insatser för att minska risken att överträdelsen upprepas
- uppgifter om hur länge dokumentationen behålls.

• Utbildning

Parkeringsvärdar bör utbildas i trafik-, brand- och säkerhetsfrågor samt konflikthantering. Svensk Parkeringsförening kan informera om denna typ av utbildningar. Se www.svepark.se.

Regelbundna ledningsmöten bör anordnas

Utomhusparkering

1. Avgränsning mot omgivningen

Kunderna måste utan tvekan uppfatta inom vilket område som den ökade säkerheten gäller. Därför är tydliga avgränsningar mot andra områden viktiga.

- **Avgränsning**

Parkeringen bör ha en tydligt definierad avgränsning som anger var gränsen till allmänt område går.

- **Anvisade vägar**

Avgränsningen bör vara utformad så att personer och fordon endast kan nå anläggningen genom de anvisade vägarna.

- **Inhägnad**

Den yttre avgränsningen bör inte hindra sikten till och från anläggningen. Den kan bestå av staket, svetsat nät, palissad, jordvall eller mur. Höjden på avgränsande mur bör inte överstiga 0,5 meter.

- **Landskapsarkitektur**

Växtlighet i anslutning till parkeringen bör inte vara högre än 0,5 meter.

2. Parkeringsutrymme

Genom att göra parkeringsplatsen överskådlig erbjuds inga gömställen för biltjuvar och risken att bli utsatt för brott minskar. Att lätt kunna se över parkeringen ökar även trygghetskänslan hos bilägaren.

- **Raka rader**

Parkeringsplatser bör placeras i raka rader för att underlätta övervakning och för att blinda fläckar ska kunna undvikas.

- **Trafik**

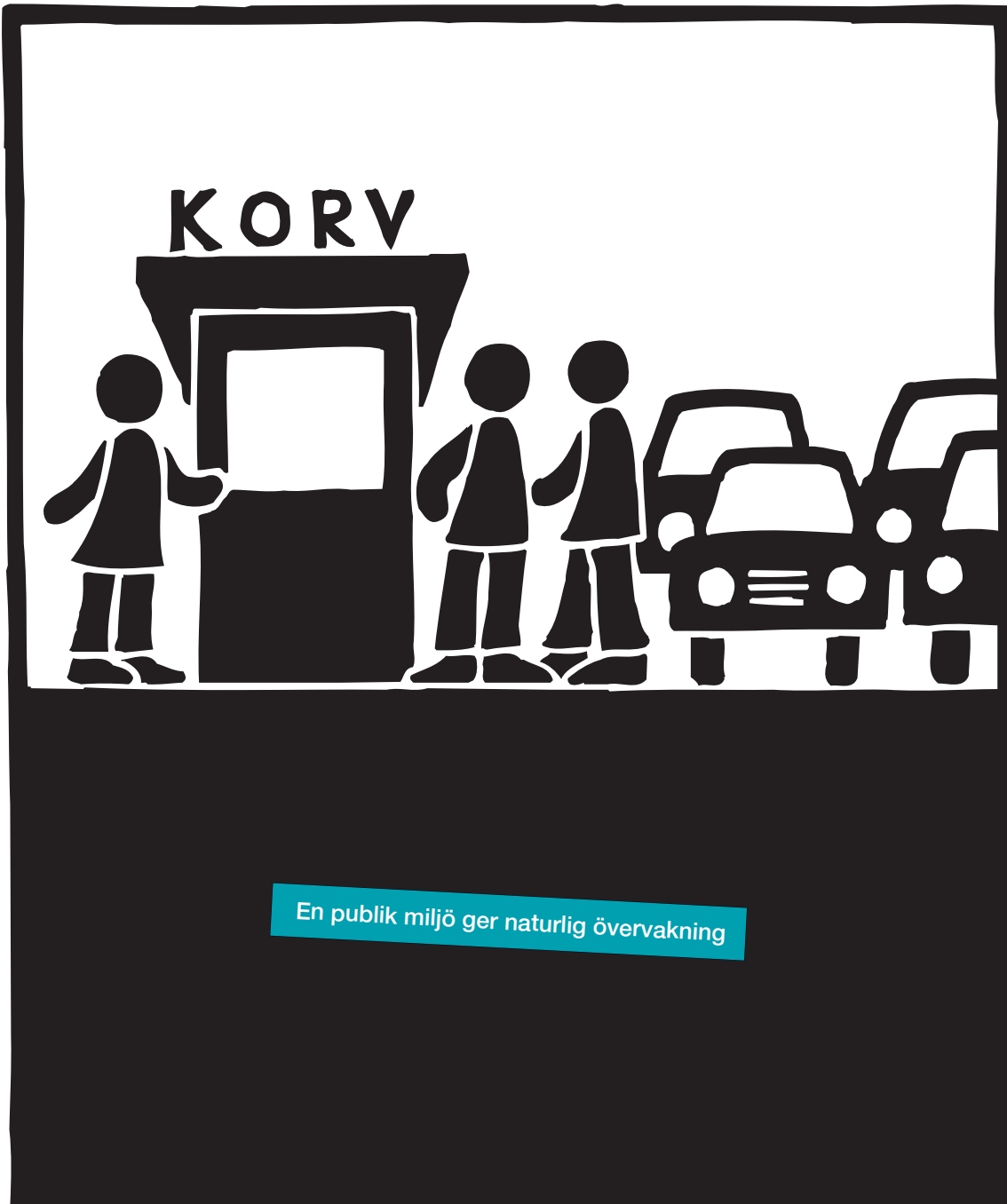
Anläggningarna bör ha enkelriktad cirkulerande trafik runt parkeringsutrymmena. Farthinder bör finnas där fotgängare passerar.

- **Långtidsparkering**

Långtidsparkerade fordon kan vara mer utsatta. Områden avsedda för dessa bör därför inte vara lätta att skilja från områden för korttidsparkering. Ökad säkerhet kan uppnås genom bland annat patrullerande vakter och kameraövervakning.

- **Betalningsautomater**

Betalningsautomater bör placeras i områden som är väl övervakade och där många människor rör sig. Automaterna bör vara skyltade från alla delar av parkeringen, väl upplysta och tömmas varje dag. Säkerhetsrutiner för att samla in kontanter bör införas. Om parkeringen kommer att ha en kundtjänst kan det vara lämpligt att placera denna i anslutning till automaten.

En publik miljö ger naturlig övervakning

- **Parkeringsplatser, storlek**

Ett mått på parkeringsplatser som ofta används är 2,5 x 5 meter, men vilken bredd som verkligen krävs beror på hur bred körbanan är. Parkeringsplatsen bör dock inte vara smalare än 2,30 meter.

- **Parkeringsplatser, funktionshinder**

En del av parkeringens platser bör vara reserverade för personer med funktionshinder. Enligt svensk standard, SS 050150, rekommenderas sådana platser vara 3,6 x 6 meter.

- **Skateboard och inlines**

Ett bra sätt att förhindra att tillfartsramperna används för skateboardåkning, inlinesåkning etc. är att förse ramperna med grov eller ojämn ytbehandling.

3. Tillträde för fordon

Få in- och utfarter underlättar övervakningen och ökar säkerheten.

- **Antal infarter**

Antalet infarter och utfarter bör minimeras.

- **Bredd**

Parkering som endast är avsedd för personbilar bör ha avsmalnande infarter.

- **Grind eller galler**

Om anläggningen inte hålls öppen 24 timmar om dygnet bör alla in- och utfartsvägar vara utrustade med låsbara grindar eller galler. Det är viktigt att grinden och gallret är försedda med gångjärn som inte kan lyftas av och som kan säkras i både ”öppet” och ”stängt” läge.

4. Tillträde för fotgängare

Få in- och utgångar minskar biltjuvens möjligheter att komma in på parkeringen till fots utan att synas. Genom att placera parkeringen så att en naturlig övervakning av fotgängaren finns, minimeras tjuvens tillfällen att begå brott på parkeringen.

- **Antal in- och utgångar**

Antalet in- och utgångar för fotgängare bör minimeras.

- **Gångvägar**

Gångvägarna till och från parkeringen bör vara breda, utan gömställen och utformade så att fordon inte kan köra på dem.

- **Naturlig övervakning**

Parkeringen bör om möjligt förläggas till ett område där många människor rör sig, så att gångvägarna blir naturligt övervakade.

- **Grind eller galler**

Alla gångvägar bör utrustas med grindar eller galler. Det är viktigt att grinden och gallret är försedda med gångjärn som inte kan lyftas av och som kan säkras i både ”öppet” och ”stängt” läge.

5. Belysning

Med god belysning blir det enkelt att parkera och förflytta sig till fots på ett trafikmässigt säkert sätt. Dessutom kan belysningen skydda mot brottslighet och bidra till att göra parkeringen trygg och tilltalande. Bra belysning över hela parkeringen är betydelsefullt kvällstid och under den mörka delen av året.

• Standard

Belysningen bör utformas enligt den standard som krävs för allmänna platser, SS-EN12464-1. Standarden kan rekvireras från Svenska standardiseringsinstitutet, SIS förlag, tel 08-555 523 10.

• Val av belysning

Ju större parkeringsplats desto högre ljuspunkthöjd bör väljas. Lågt placerade ljuspunkter med ljuskällan cirka 1 meter över mark ger ett trivsamt intryck. Parklyktor i stolpar med en höjd av 3-5 meter ger stora möjligheter att välja armatur. Traditionell gatubelysningsarmatur i stolpar med höjden 7-9 meter tillåter större ljuspunktsavstånd och har som regel god bländningskontroll. 15-20 meter höga master med strålkastare är fördelaktigt vid mycket stora ytor.

• Belysningsstyrka

Lämplig belysningsstyrka anges i nedanstående tabell. Angivna nivåer kan betraktas som minimivärden. Parkeringsplatser med snabbt växlande parkering eller i till exempel köpcentra kan med fördel dimensioneras för dubbla värden. Ju ljusare ytbeläggning, desto bättre blir synförhållandena. Även reflekterat ljus från intilliggande fasader påverkar hur belysningsnivåerna uppfattas av ögat.

Anläggningstyp	Belysningsstyrka i lux, genomsnitt
Gång- och cykelbana	5
Trappor	10
Övergångsställen	10
Parkeringsplatser	5 – 10
Ut- och infart, ramper m.m.	100
Vändplatser	5

• Ljuskällor

- *Högtrycksnatrium* har ett varmtonat ljus, låg energiförbrukning och lång livslängd.
- *Kviksilverlampor* ger ett neutralt, vitt ljus. Återger grönska på ett naturligt sätt.
- *Metallhalogen* är den lamptyp som har de bästa färgåtergivningsegenskaperna, i viss mån på bekostnad av driftskostnaden.
- *Lägenergilampor* ger ett vitt neutralt ljus och är det bästa alternativet i mindre armaturer som parklyktor, pollare och väggarmaturer.

• Armaturer

- Enbart *nedåtriktat ljus* väljs för friliggande parkeringsytor utan omgivande byggnader.
- *Rundstrålande eller ljus uppåt-nedåt* passar bra om man vill belysa fasader och träd.
- Effektivaste sättet att undvika bländning är att använda *strålkastare* av den typ som kännetecknas av ”horisontell ljusöppning”. Välj gärna en variant med två lampor; då är man inte tvungen att lika snabbt byta en utbränd lampa och det är lätt att ordna med nedsläckning till halva belysningsnivån.

Ordentlig skyltning inger trygghet

6. Skyltning

Bra skyltar och information underlättar god ordning, inger kunden en känsla av trygghet och kan ha en avskräckande effekt på biltjuvar.

- **Svenska och engelska**

All information bör finnas på svenska och när så behövs även på engelska.

- **Information**

På parkeringsplatsen bör det finnas skyltar med information om

- att parkeringsföretaget prioriterar säkerhetsfrågor
- att parkeringen övervakas systematiskt
- tillgången på service för personer med funktionshinder
- antal tillåtna fordon
- telefonnummer till lokal polis eller vaktbolag och – i nödsituation – hänvisning till 112
- telefonnummer och e-postadress till parkeringsföretaget
- avgifter och betalningsautomater
- kundtjänst
- infarter
- utfarter
- parkeringens utbredning
- förvaringsutrymmen.

- **Betalning**

Vid alla infarter och ingångar bör det finnas skyltar med information om parkeringsavgifter, betalningssätt och var betalning kan ske.

- **Underhåll**

Driftsansvariga för parkeringen bör se till att hålla all skyltning ren samt rapportera och reparera defekter så snart som möjligt.

7. Säkerhet och övervakning

Målet med en effektiv övervakning är att minska möjligheterna till brottslighet, underlätta ingripande och bidra till att kunderna känner sig trygga.

- **Landskapsarkitektur**

Landskapets utformning intill och inom utomhusparkeringen bör inte försvåra möjligheter till övervakning eller erbjuda gömställen. Växtlighet på och i anslutning till parkeringen bör inte vara högre än 0,5 meter. Täta, taggiga buskar och häckar kan användas för att fysiskt förstärka avgränsningar och för att minimera möjligheterna att gömma sig.

- **Belysning**

Bra belysning över hela parkeringen är betydelsefullt kvällstid och under den mörka delen av året.

- **Parkeringens storlek**

Stora parkeringar kan ha problem om de är svåra att övervaka. Mindre parkeringar kan från säkerhetssynpunkt vara bättre.

- **Val av plats**

Parkeringar som ligger omgärdade av garage är svåra att övervaka. Det är därför att föredra att parkeringen placeras i ett område där folk rör sig eller där det finns byggnader med fönster mot parkeringen.

- **Övervakning**

När naturlig övervakning saknas, det vill säga att parkeringen inte övervakas genom att många människor naturligt rör sig i området, bör någon annan form av övervakning inrättas.

- **Risakanalys**

Vilken nivå av kameraövervakning, elektronisk övervakning och patrullerande personal som är lämplig styrs bland annat av parkeringens storlek och geografiska läge. Lämpligt är att göra en riskanalys innan övervakningsnivåer bestäms.

- **Patrullering**

Patrullering bör göras slumpmässigt, inriktas speciellt på utsatta områden och vara väl synlig. Patrullering kan förutom av polis och vaktbolag även utföras av frivilliga, till exempel genom grannsamverkan.

- **Elektronisk övervakning**

Elektronisk övervakning bör vara utformad så att vaktpersonalen har kontroll över alla delar av parkeringen. Övervakningsutrustningen bör göra att det är möjligt att övervaka, upptäcka, identifiera och registrera fordon och personer. Kapaciteten bör baseras på en riskanalys.

- **Bemannade vaktkurer**

Säkerhetsutrustningen kan omfatta kameraövervakning, externa telefonledning, personlarm, skötsel av bommar från kuren, skyddande avskärmning och dörrlås enligt svensk standard alternativt rekommendation från SSF. Det är även viktigt att tänka på att dörrsmyckningar på utsidan av kuren begränsas och att säkerhetsrutiner för hantering av kontanter finns.

8. Estetik

När det gäller att skapa en miljö som kunder och personal uppfattar som trivsamt och som de känner sig trygga i spelar det estetiska uttrycket en viktig roll.

- **Design**

Grundregeln är att designen, det vill säga form, färg och material ska skapa en positiv miljö, samtidigt som den samverkar med anläggningens funktion. Designen bör därför vara enkel och tydlig.

- **Färgsättning**

Färgsättningen och dekoren bör vara enkel och tydlig och inte innehålla några förvirrande symboler. Det bör klart framgå vad som är konst, dekor eller utsmyckning och vad som är skyltning.

- **Skyltning**

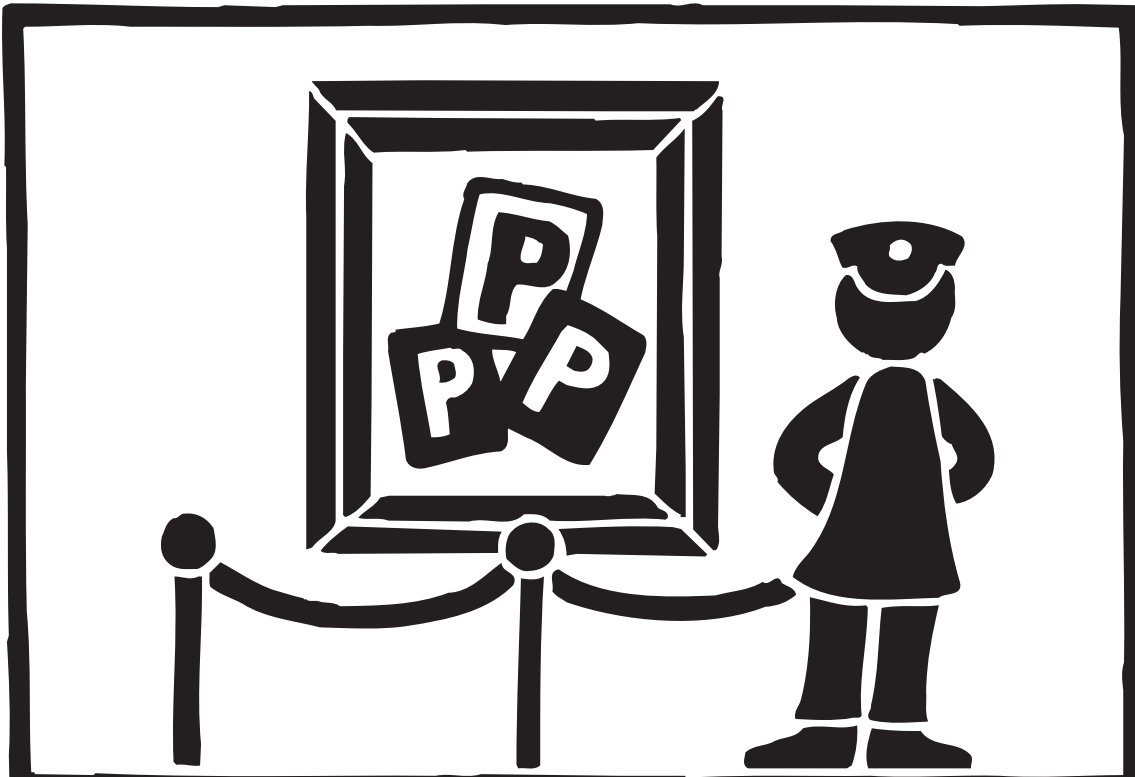
Parkeringen bör innehålla tydlig skyltning.

- **Underhåll**

Om parkeringen ska kunna bibehålla sin trivsamma atmosfär bör den hållas ren, hel och städad.

- **Belysning**

Belysningen är viktig när det gäller att skapa en trygg och säker atmosfär. Man bör tänka på att dekor och design varken slukar eller reflekterar ljus på ett bländande eller förvirrande sätt.

En trevlig miljö skapar trygghet

- **Detaljer**

Tänk igenom designen på alla små detaljer; papperskorgar, elskåp, elledningar, informationstexter, bevakningskameror, plats för kundvagnar m.m.

- **Växtlighet, murar m.m.**

Växtlighet, murar, spaljéer och häckar används ofta för att ge parkeringen ett tilltalande utseende. Dessa får dock inte skymma insyn, skapa gömställen eller försvåra orienteringen för kunder och personal. Snabbväxande och tåliga växter bör väljas.

- **Snöröjning**

På vintern bör snö röjas undan snabbt och effektivt.

9. Ledning av driften

En välorganiserad ledning och uppföljning av verksamheten är viktig för att nivån på säkerheten och tryggheten ska bibehållas och utvecklas.

- **Ledningsmöten**

Ledningsmöten avseende parkeringens drift bör anordnas regelbundet. Protokoll bör sammanställas där åtgärds- punkter och tidplaner finns med. Ledningsmötena kan till exempel ta upp frågor som

- granskning av kundpolicy och kvalitetspolicy
- klagomål från kunder
- brottslighet
- utbildning
- miljö-, arbetsmiljö-, brand-, säkerhets- och försäkringsfrågor
- kvalitetsplanering
- förändringar i verksamheten.

- **Dokumentation**

En medarbetare bör utses som ansvarig för all dokumentation, till exempel protokoll från ledningsmöten, dokument rörande kundklagomål, brottsrapporter och utbildningsrapporter.

- **Kundklagomål**

Klagomål från kunder bör omedelbart leda till korrigerande åtgärder. En förteckning över kundklagomål och vilka åtgärder som vidtas bör upprättas och sparas. Även positiva reaktioner från kunder bör tas tillvara.

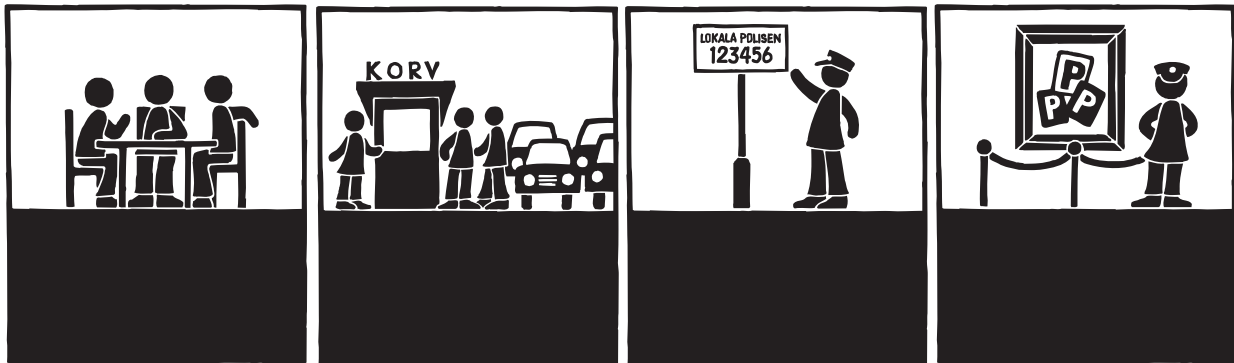
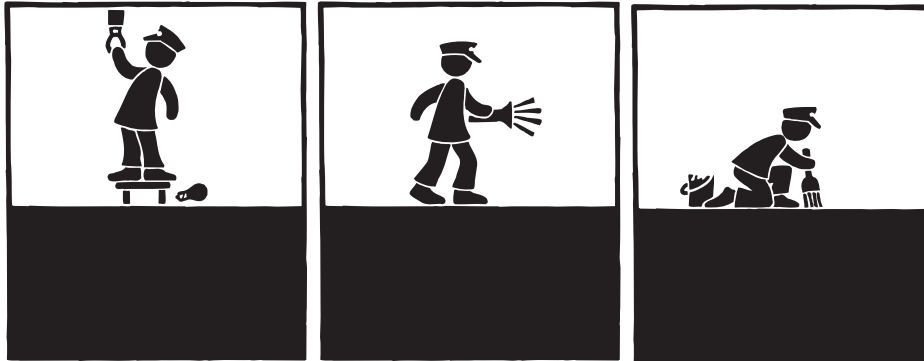
- **Brottslighet**

Uppgifter om brottslighet bör registreras på ett standard- formulär med följande minimiinformation

- dag/datum/tid
- var på parkeringen ägde överträdelsen rum
- typ av överträdelse
- typ av egendom som skadats/stulits/typ av personskada
- uppgifter om den skadade egendomen (bil, typ, färg, registrering etc.)
- uppgifter om den skadade personen/ägaren till den skadade egendomen
- information om gärningsmannen (om denne är känd) eller andra igenkännbara egenskaper, till exempel bil, typ, färg, registrering
- har polis tillkallats/har anmälan skett
- information om uppföljande insatser för att minska risken för att överträdelsen upprepas
- uppgifter om hur länge dokumentationen behålls.

- **Utbildning**

Parkeringsvärdar bör utbildas i trafik-, brand- och säkerhetsfrågor samt konflikthantering. Svensk Parkerings- förening har information om denna typ av utbildningar. Se www.svepark.se.

Checklista inomhusparkering

Område	Genomfört	Åtgärd/kommentar	Område	Genomfört	Åtgärd/kommentar
1. Avgränsning mot omgivningen <ul style="list-style-type: none"> • Angränsning • Anvisade vägar 			5. Belysning <ul style="list-style-type: none"> • Standard • Energi • Ljuskällor och armaturer • Byggnad • Underhåll • Belysningsstyrka • Dekor och design 		
2. Parkeringsutrymme <ul style="list-style-type: none"> • Raka rader • Trafik • Långtidsparkering • Betalningsautomater • Parkeringsplatser, storlek • Parkeringsplatser, funktionshinder • Planlösning • Entresolvåning • Skateboard och inlines • Klotter 			6. Skyltning <ul style="list-style-type: none"> • Svenska och engelska • Information • Betalning • Underhåll 		
3. Tillträde för fordon <ul style="list-style-type: none"> • Antal infarter • Höjd och bredd • Grind/galler 			7. Säkerhet och övervakning <ul style="list-style-type: none"> • Övervakning • Riskanalys • Patrullering • Elektronisk övervakning • Personalutrymmen 		
4. Tillträde för fotgängare <ul style="list-style-type: none"> • Antal in- och utgångar • Gångvägar • Naturlig övervakning • Grind/galler • Hissar, funktionshinder • Hissar, övervakning • Hissar, placering • Hissar, paneler • Hisschakt eller trapphus, inglasning • Ramper, funktionshinder 			8. Estetik <ul style="list-style-type: none"> • Design • Öppen planlösning • Färgsättning • Skyltning • Underhåll • Belysning • Detaljer 		
			9. Ledning av driften <ul style="list-style-type: none"> • Ledningsmöten • Dokumentation • Kundlagomål • Brottslighet • Utbildning 		

Checklista utomhusparkering

Område	Genomfört	Åtgärd/kommentar	Område	Genomfört	Åtgärd/kommentar
1. Avgränsning mot omgivningen <ul style="list-style-type: none"> • Avgränsning • Anvisade vägar • Inhägnad • Landskapsarkitektur 			6. Skyltning <ul style="list-style-type: none"> • Svenska och engelska • Information • Betalning • Underhåll 		
2. Parkeringsutrymme <ul style="list-style-type: none"> • Raka rader • Trafik • Långtidsparkering • Betalningsautomater • Parkeringsplatser, storlek • Parkeringsplatser, funktionshinder • Skateboard och inlines 			7. Säkerhet och övervakning <ul style="list-style-type: none"> • Landskapsarkitektur • Belysning • Parkeringens storlek • Val av plats • Övervakning • Riskanalys • Patrullering • Elektronisk övervakning • Bemannade vaktkurer 		
3. Tillträde för fordon <ul style="list-style-type: none"> • Antal infarter • Bredd • Grind eller galler 			8. Estetik <ul style="list-style-type: none"> • Design • Färgsättning • Skyltning • Underhåll • Belysning • Detaljer • Växtlighet, murar m.m. • Snöröjning 		
4. Tillträde för fotgängare <ul style="list-style-type: none"> • Antal in- och utgångar • Gångvägar • Naturlig övervakning • Grind eller galler 			9. Ledning av driften <ul style="list-style-type: none"> • Ledningsmöten • Dokumentation • Kundklagomål • Brottslighet • Utbildning 		
5. Belysning <ul style="list-style-type: none"> • Standard • Val av belysning • Belysningsstyrka • Ljuskällor • Armaturer 					

